

De man van St. Petersburg

Ken Follett bij Boekerij:

Code Rebecca

Piraat

De man van St. Petersburg

Door het oog van de naald

Op vleugels van de adelaar

Sporen naar de dood

Papiergeld

Pilaren van de aarde (De kathedraal)

Geheim

Nachtvlucht

De ruimtetweeling

Gevaarlijk fortuin

De vlam van de vrijheid

De derde tweeling

De vuist van Eden

De countdown

Torenkraai

Nachtwakers

Sneeuwjacht

Brug naar de hemel

Val der titanen

Nacht van het kwaad

Kou uit het oosten

Het eeuwige vuur

Ken Follett

De man van St. Petersburg

Zijn naam was Feliks. En hij kwam uit Rusland
om een moord te plegen die de geschiedenis
voorgoed zou veranderen.

ISBN 978-90-225-8779-9

ISBN 978-94-023-1348-2 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *The Man from St. Petersburg*

Vertaling: Gerard Grasman

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: © Shutterstock

Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 1982 Fineblend NV

© 2019 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Eerder verschenen bij uitgeverij Van Holkema & Warendorf, Bussum

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Het mensdom kun je niet beminnen. Je kunt hoogstens van mensen houden.’

– GRAHAM GREENE

1

Het was het soort lome zondagmiddag waarvan Walden hield. Hij stond voor het open raam over de grote tuin uit te kijken. Het brede, vlakke gazon was bezaaid met grote bomen: een Schotse pijnboom, een paar gigantische eiken, verscheidene kastanjes en een wilg, waarvan de kroon veel weghad van een meisjeshoofd vol krullen. De zon stond hoog aan de hemel, en de bomen wierpen donkere, koele schaduwen. De vogels zwegen, maar bij de bloeiende klimop naast het raam was het tevreden gezoem van bijen te horen. Binnen, in het grote huis, was het ook stil. De meeste bedienden hadden hun vrije middag. De enige gasten voor het weekend waren Waldens broer George en diens vrouw Clarissa, met hun kinderen. George was een wandeling gaan maken, Clarissa was een uurtje gaan rusten en de kinderen waren in geen velden of wegen te bekennen. Walden was informeel gekleed: vanmorgen, naar de kerk, had hij natuurlijk een geklede jas aan gehad; en over een paar uurtjes zou hij z'n pandjesjas met een wit strikje aantrekken, voor het diner. Maar nu had hij het zich gemakkelijk gemaakt in een tweedpak en een overhemd met een zacht boordje. Nou hoop ik maar, dacht hij, dat Lydia vanavond piano wil spelen. Dan is deze dag volmaakt geweest.

Hij draaide zich om naar zijn vrouw.

‘Speel je een stukje, na het eten?’

Lydia lachte. ‘Mij best.’

Walden hoorde een geluid en keek weer uit het raam. Aan het begin van de brede laan verscheen, misschien nog vierhonderd meter van hem verwijderd, een auto. Walden voelde innerlijk iets van

irritatie, een gevoel dat veel weghad van de pijnscheuten in zijn rechterbeen, vlak voor een onweersbui. Waarom zou ik me moeten ergeren aan een auto? dacht hij. Hij had niets tegen auto's – zelf was hij de bezitter van een Lanchester waarmee hij regelmatig heen en weer toerde naar Londen. 's Zomers waren auto's echter een bezoeking, want telkens als er eentje met brullende motor door het dorp reed liet hij dikke stofwolken achter, want de weg was ongeplaveid. Hij dacht erover de straat over een lengte van een paar honderd meter te laten asfalteren. Normaal zou hij geen moment hebben gearzeld, maar sinds 1909, toen Lloyd George de Roads Boards in het leven had geroepen, behoorden de wegen niet langer tot zijn verantwoordelijkheden – en dit, besepte hij, was de bron van zijn ergernis. Het was weer eens een typisch staaltje liberale wetgeving geweest: eerst ontnamen ze Walden fondsen om iets te gaan doen dat hij zonder meer toch al zou hebben gedaan, maar achteraf lieten ze het na. Het zal er wel op uitdraaien dat ik die weg zelf zal moeten laten asfalteren, dacht hij; maar toch is het ergerlijk om er twee keer voor te moeten betalen.

De auto draaide de met grint verharde oprijlaan in en kwam knarsend en schokkend bij de voordeur tot stilstand. De uitlaatgasen zweefden regelrecht naar het open raam, zodat Walden zijn adem moest inhouden. De bestuurder was gehuld in een dikke jas, een helm en een stofbril; hij stapte uit en maakte het portier open om de passagier te laten uitstappen, een gedrongen man in een zwarte jas en met een zwarte vilthoed op. Walden herkende hem direct en het hart zonk hem in de schoenen... Het was gedaan met zijn vredige zomerse middag.

'Het is Winston Churchill,' zei hij.

'Hè,' zei Lydia, 'wat vervelend nou.'

De man weigerde simpelweg zich te laten afpoeieren. Afgelopen donderdag had hij een briefje gestuurd, dat Walden onbeantwoord had gelaten. Vrijdag had hij geprobeerd Walden in zijn huis in Londen te spreken te krijgen, maar had te horen gekregen dat de graaf niet thuis was. Nu was hij, op een zondag nog wel, helemaal naar Norfolk komen rijden. Hij zou opnieuw zijn neus stoten.

Denkt-ie soms dat hij indruk maakt, met die koppigheid van hem? vroeg Walden zich af.

Hij vond het afschuwelijk zich lomp tegenover andere mensen te gedragen, maar Churchill verdiende niet anders. De liberale regering waarvan Churchill als minister deel uitmaakte had een venijnige aanval ondernomen op de ware fundamenten van de Engelse samenleving. Zij had belastingen geheven op het grondbezit, het gezag van het Hogerhuis ondermijnd, geprobeerd Ierland weg te geven aan de katholieken, de Royal Navy verzwakt en toegegeven aan de chantage van vakverenigingen en die verdomde socialisten. Nee, Walden en zijn vrienden zouden dergelijke mensen niet de hand reiken.

De kamerdeur ging open en Pritchard kwam binnenstappen. Hij was een lange Cockney met zwart haar dat glom van de brilantane en hij had een zwaarwichtige manier van doen die overduidelijk onecht was. Hij was als jongen van huis weggelopen om te gaan varen en was in Oost-Afrika gedrost. Daar had Walden hem, toen hij op het punt stond een safari te gaan maken, in dienst genomen om toezicht te houden op de inheemse dragers – en sindsdien waren ze samen gebleven. Tegenwoordig was Pritchard Waldens majordomus, die altijd met hem meereisde van het ene naar het andere huis; een zo vertrouwd vriend als een bediende maar kon zijn.

‘De First Lord van de Admiraliteit is er voor u,’ kondigde Pritchard aan.

‘Ik ben er niet,’ zei Walden.

Pritchard leek niet erg op zijn gemak; hij was het niet gewend ministers af te poeieren. Mijn vaders butler zou het hebben gedaan zonder een spier te vertrekken, bedacht Walden. Maar de oude Thomson is waardig met pensioen gegaan om rozen te kweken in de tuin van zijn huisje in het dorp, en op een of andere manier heeft Pritchard zich nooit dat air van onaantastbaarheid eigen kunnen maken.

Pritchard begon onzorgvuldig te articuleren, een teken dat hij zich ofwel volkomen op z'n gemak voelde óf bijzonder gespannen

was. ‘Meneer Churchill zei me dat ik u deze brief hier moest geven, mocht u niet thuis zijn.’ Hij hield hem een dienblaadje voor met een envelop erop.

Walden had er écht een hekel aan gemanipuleerd te worden. Nijdig zei hij: ‘Geef hem die brief maar terug en...’ Toen zweeg hij plotseling, starend naar het handschrift op de envelop. De grote, duidelijke letters van het schuinschrift kwamen hem vaag bekend voor.

‘O hemel,’ zei Walden.

Hij nam de envelop van het dienblad, ritste hem open en nam er een velletje zwaar, geschept papier uit, dat één keer was gevouwen. Linksboven zag hij het in rood afgedrukte koninklijke wapen. Walden las:

Buckingham Palace, 1 mei 1914

Beste Walden,

Praat eens met de jonge Churchill.

George R.I.

‘Het komt van de koning,’ zei Walden tegen Lydia.

Hij was zo verlegen met de situatie dat hij er een kleur van had gekregen. Je moest wel heel ongemaniert zijn om de koning in zoiets te betrekken. Walden voelde zich net een schooljongen die te horen heeft gekregen dat hij op moet houden met kibbelen en door moet gaan met zijn werk. Heel even kwam hij in de verleiding de koning te trotseren. Maar de gevolgen... Lydia zou niet langer door de koningin worden ontvangen, de mensen zouden de Waldens niet meer kunnen vragen op feestjes waarop een lid van de koninklijke familie kon verschijnen, en – het ergste van alles – Waldens dochter Charlotte zou niet haar debuut kunnen maken aan het hof... Ja, het sociale leven van zijn familie zou totaal worden geruïneerd. Ze zouden evengoed in ballingschap kunnen gaan. Nee, er kon geen sprake van zijn om aan de wens van de koning geen gehoor te geven.

Walden slaakte een zucht. Churchill was hem te slim af geweest.

In zekere zin betekende het een opluchting, want nu kon hij uit de pas lopen zonder dat iemand het hem kwalijk kon nemen. *Tja, ouwe jongen, wat wil je, een brief van de koning,* zou hij kunnen uitleggen, *dan is er niets meer aan te doen, dat begrijp je wel.*

‘Vraag meneer Churchill binnen te komen,’ zei hij tegen Pritchard.

Hij reikte Lydia het briefje aan. Die liberalen begrepen nog altijd niet hoe het er in een monarchie aan toe behoorde te gaan, zo dacht hij, en hij mompelde: ‘De koning is gewoon niet streng genoeg voor die lui.’

Lydia merkte op: ‘Dit begint tamelijk vervelend te worden.’

In werkelijkheid, dacht Walden, verveelt het haar helemaal niet. Vermoedelijk vindt ze het allemaal even opwindend, maar heeft ze dit alleen maar gezegd omdat dit het soort opmerking is dat je van een Engelse gravin mag verwachten. En omdat ze geen Engelse maar Russische is wil ze dolgraag typisch Engelse dingen zeggen, zoals iemand die Frans spreekt vaak uitdrukkingen als *alors* en *hein?* gebruikt.

Walden liep naar het raam. Churchills auto stond op de oprijlaan nog steeds te rammelen en rook uit te braken. De chauffeur stond ernaast, met een hand op het portier, alsof hij het voertuig moest vasthouden als een paard dat dreigt weg te lopen. Op veilige afstand stonden een paar bedienden de auto te bewonderen.

Pritchard kwam binnen en kondigde aan: ‘Meneer Winston Churchill.’

Churchill was veertig en daarmee precies tien jaar jonger dan Walden. Hij was een korte, slanke man die zich volgens Walden net een tikje te elegant kleedde om een echte heer te kunnen zijn. Hij was bezig in hoog tempo kaal te worden, zodat er op zijn voorhoofd alleen nog een plukje haar was overgebleven, dat hem, samen met de krullen aan zijn slapen, zijn korte neus en die eeuwige sardonische glinstering in zijn ogen, iets ondeugends gaf. Het was overduidelijk waarom de tekenaars van spotprenten hem regelmatig afbeeldden als een boosaardige cherubijn.

Churchill schudde hem de hand en zei opgewekt: ‘Goedemiddag, lord Walden.’ Hij maakte een buiging in Lydia’s richting.

‘Hoe maakt u het, lady Walden?’ Intussen vroeg Walden zich af wát het was in de persoonlijkheid van deze man dat hem zo op de zenuwen werkte.

Lydia bood Churchill thee aan en Walden vroeg hem te gaan zitten. Walden was niet van plan over koetjes en kalfjes te praten: vol ongeduld wachtte hij op de reden van al die drukte.

Churchill begon: ‘Om te beginnen mijn verontschuldiging – samen met die van de koning – voor het feit dat ik u lastig moet vallen.’

Walden knikte. Hij voelde er niets voor om te zeggen dat het niet erg was.

Churchill vervolgde: ‘Ik zou eraan willen toevoegen dat ik dat niet zou hebben gedaan als er geen dringende redenen voor waren. Uiterst dringende redenen.’

‘Het lijkt me beter dat u me die uit de doeken doet.’

‘Het is u bekend wat er zich op de geldmarkt afspeelt?’

‘Ja. De discontovoet is gestegen.’

‘Van één-driekwart naar iets minder dan drie procent! Dat is een enorme stijging, die zich bovendien binnen slechts enkele weken heeft voorgedaan.’

‘Ik neem aan dat u me kunt vertellen waarom.’

Churchill knikte. ‘Duitse bedrijven hebben op gigantische schaal uitstaande vorderingen geïnd en dat geld omgezet in goud. Als dit zo nog enkele weken doorgaat, zal Duitsland alle andere schulden in het buitenland hebben binnengehaald. Duitslands goudreserves zullen groter zijn dan ooit, terwijl het zelf z’n schulden niet betaalt.’

‘Ze bereiden zich voor op oorlog.’

‘Op deze en nog andere manieren. Ze hebben een extra belasting van een miljard mark geheven voor het verbeteren van een leger dat nu al het sterkste in heel Europa is. U zult zich nog herinneren dat er nu vijf jaar geleden, toen Lloyd George de Britse belastingen met vijftien miljoen pond sterling verhoogde, bijna revolutie in dit land is uitgebroken. Een miljard mark is het equivalent van vijftig miljoen pond. Dit is de grootste extra heffing uit de hele Europese geschiedenis.’

‘Inderdaad,’ viel Walden hem in de rede. Hij voelde er niets voor om Churchill een toespraak te laten afsteken. ‘Wij conservatieven maken ons al geruime tijd zorgen over het Duitse militarisme. En nu komt u mij op het laatste nippertje vertellen dat we gelijk hebben.’

Churchill bleef onverstoort. ‘Het is vrijwel zeker dat Duitsland Frankrijk zal aanvallen. Maar de vraag is of wij Frankrijk te hulp zouden moeten komen.’

‘Nee,’ zei Walden verrast. ‘De minister van Buitenlandse Zaken heeft ons verzekerd dat wij geen enkele verplichting hebben tegenover Frankrijk.’

‘Sir Edward meent natuurlijk oprecht dat het zo is,’ antwoordde Churchill, ‘alleen slaat hij de plank mis. Onze overeenkomst met Frankrijk houdt in dat wij onmogelijk lijdzaam kunnen blijven toezien hoe Frankrijk door Duitsland wordt verslagen.’

Walden was geschokt. De liberalen hadden iedereen, hemzelf inbegrepen, ervan overtuigd dat zij Engeland niet bij een oorlog zouden laten betrekken; maar nu beweerde een van hun belangrijkste ministers het tegendeel! De dubbelhartigheid van politici was om razend van te worden. Hij dacht aan de jongemannen uit zijn kennissenkring die zouden moeten vechten: de rustige hoveniers die zijn tuinen onderhielden, de brutale stalknechten, de boerenzoons met hun bruinverbrande gezichten, de lastige studenten, de lusteloze lanterfanter in hun clubs bij St. James’s... Maar die gedachte werd verdrongen door een andere, een denkbeeld dat huiveringwekkender was, en hij vroeg: ‘Zouden we ooit kunnen winnen?’

Churchills blik was ernstig. ‘Ik denk het niet.’

Walden staaarde hem aan. ‘Grote God, wat hebben jullie gedaan?’

Churchill was in de verdediging gedrongen. ‘Ons beleid was gericht op het vermijden van oorlog; en dat kun je onmogelijk doen terwijl je je tegelijkertijd tot de tanden toe bewapent.’

‘Maar een oorlog hebben jullie niet kunnen vermijden.’

‘We doen nog steeds alles wat in ons vermogen ligt.’

‘Maar jullie denken dat een oorlog niet meer te vermijden is.’

Churchill keek een ogenblik strijdlustig, maar slikte toen zijn trots in. ‘Inderdaad.’

‘Dus wat gaat er nu gebeuren?’

‘Indien Engeland en Frankrijk samen Duitsland niet kunnen verslaan zullen we er een bondgenoot bij moeten hebben, een derde land dat aan onze kant staat: Rusland. Wanneer Duitsland z'n krachten over twee fronten moet verdelen kunnen we winnen. Natuurlijk is het Russische leger onbekwaam en corrupt – zoals alles in dat land tegenwoordig – maar dat doet er niet toe, zolang ze maar een deel van de Duitse troepenmacht bezighouden.’

Churchill wist heel goed dat Lydia Russische was, en het was echt iets voor hem om zo tactloos te zijn en in haar aanwezigheid zo neerbuigend over haar land te praten. Maar Walden zag het door de vingers, omdat hij zo geïntrigeerd was door wat Churchill hem vertelde. ‘Rusland heeft al een alliantie met Frankrijk,’ zei hij.

‘Dat is niet voldoende,’ antwoordde Churchill. ‘Rusland is verplicht Frankrijk bij te staan als dat land slachtoffer wordt van agressie. Maar Rusland moet zélf beoordelen of Frankrijk in een bepaald geval het slachtoffer van agressie is geworden. Als er oorlog uitbreekt kunnen béide partijen altijd beweren dat zij het slachtoffer zijn. Daarom verplicht deze alliantie Rusland tot niets meer dan vechten als dat land daar zin in heeft. Nee, we moeten proberen een nieuw en ondubbelzinnig verdrag met Rusland te sluiten.’

‘Ik kan me niet voorstellen dat jullie partij handjeklap speelt met de tsaar.’

‘Dan beoordeelt u ons verkeerd. Om Engeland te redden zijn we desnoods bereid het met de duivel zelf op een akkoordje te gooien.’

‘Het zal jullie aanhang niet erg aanstaan.’

‘Die komt er niets van te weten.’

Walden begreep waarop dit alles moest uitdraaien, en het was een opwindend vooruitzicht. ‘Wat had u in gedachten? Een geheim verdrag? Of een niet op schrift gestelde overeenkomst?’

‘Allebei.’

Walden keek Churchill met toegeknepen ogen aan. Deze jeugdige volksmenner zou wel eens hersens kunnen hebben, bedacht hij, hersens die misschien niet in mijn belang werken. Dus de liberalen waren uit op een geheime overeenkomst met de tsaar, in

weerwil van de afschuw van het Engelse volk voor het wrede Russische regime – maar waarom komt hij mij dit vertellen? Ze proberen me in te palmen, dat is me nu wel duidelijk. Maar met welk doel? Om een conservatieve zondebok bij de hand te hebben als het misloopt? Nou, er zal een sluwere intrigant dan deze Churchill moeten komen om mij dáárin te laten tuinen...

‘Ga door,’ zei Walden.

‘Ik heb het initiatief genomen tot maritiem overleg met de Russen, in het kader van ons militaire overleg met de Fransen. Dit overleg is op lager niveau al een poosje aan de gang, maar het begint nu ernst te worden. Er komt binnenkort een jonge Russische admiraal naar Londen. Hij heet prins Aleksej Andrejevitsj Orlov.’

Lydia riep uit: ‘Aleks!’

Churchill keek haar aan. ‘Ik meen dat hij familie van u is, lady Walden.’

‘Ja,’ bevestigde Lydia, maar om een voor Walden ondoorgrondelijke reden was haar blik onrustig. ‘Hij is een zoon van mijn oudste zuster.’

‘Een neef,’ zei Walden.

‘Ik wist niet dat hij admiraal was geworden,’ voegde Lydia toe. ‘Dat moet een tamelijk recente promotie zijn.’ Ze had zichzelf weer helemaal in de hand en Walden kwam tot de conclusie dat hij zich haar onrust moest hebben verbeeld. Het deed hem genoegen dat Aleks naar Londen zou komen; hij mocht die jongen graag.

‘Hij is nog erg jong voor zoveel verantwoordelijkheid,’ zei Lydia.

‘Hij is dertig,’ zei Churchill, waarop Walden zich realiseerde dat de veertigjarige Churchill zelf ook nog erg jong was voor iemand die belast was met de verantwoordelijkheid voor de hele Britse marine. De uitdrukking op Churchills gezicht scheen te zeggen: de wereld behoort toe aan briljante jonge mannen als Orlov en ik.

Maar toch heb je mij nodig voor het een of ander, dacht Walden.

‘Bovendien,’ hernam Churchill, ‘is Orlov via wijlen zijn vader een neef van de tsaar, én hij is – wat nog belangrijker is – een van de weinige mensen buiten Raspoetin die de tsaar graag mag en

vertrouwt. Als er *iémand* is in de Russische marine die de tsaar aan onze kant kan brengen, is het Orlov wel.'

Walden stelde de vraag die hem bezighield. 'En wat is mijn aandeel in dit alles?'

'Ik zou graag zien dat u Engeland bij deze besprekingen vertegenwoordigt en mij Rusland op een presenteerblaadje komt aanbieden.'

Die kerel kan nooit weerstand bieden aan de neiging melodramatisch te doen, dacht Walden. 'Dus u wilt dat ik met Aleks onderhandel over een Anglo-Russisch bondgenootschap?'

'Juist.'

Onmiddellijk begreep Walden wat een uitdaging dit was en hoe lonend het zou kunnen zijn. Hij verborg zijn opwinding en weerstond de verleiding om op te staan en te gaan ijsberen.

Hij hoorde Churchill zeggen: 'U kent de tsaar persoonlijk. U kent Rusland en spreekt vloeiend Russisch. U bent door uw huwelijk een oom van Orlov. En u hebt de tsaar al eens overgehaald zich aan de zijde van Engeland te scharen, in plaats van de kant van Duitsland te kiezen – destijds in 1906, toen u tussenbeide kwam om het Verdrag van Björkö te voorkomen.' Churchill wachtte even. 'Desondanks was u niet degene die wij in eerste instantie wilden vragen om Groot-Brittannië bij deze besprekingen te vertegenwoordigen. Zoals de zaken er tegenwoordig in Westminster voorstaan...'

'Ja, ja.' Walden wilde dáárover zeker geen discussie aangaan. 'Maar er heeft zich iets voorgedaan waardoor u van gedachten bent veranderd.'

'Om het kort en bondig te zeggen: u bent degene aan wie de tsaar de voorkeur gaf. Naar het schijnt bent u de enige Engelsman die hij enigszins vertrouwt. Hoe dan ook, hij heeft aan zijn neef, zijne majesteit koning George de Vijfde van Engeland, een telegram gestuurd waarin hij zegt erop te staan dat Orlov met u onderhandelt.'

Walden kon zich heel goed de consternatie onder de radicalen voorstellen toen die te horen hadden gekregen dat ze een reactio-

naire oude conservatief van het Hogerhuis bij zo'n clandestien plannetje moesten betrekken. 'Jullie zullen dat wel verschrikkelijk hebben gevonden,' zei hij.

'Volstrekt niet. Onze buitenlandse politiek verschilt niet zo gek veel van de uwe. En ik ben altijd van mening geweest dat verschillen van inzicht op het vlak van de binnenlandse politiek geen reden mochten zijn uw talenten te verwaarlozen.'

Nu probeert hij het met vleierij, dacht Walden. Ze moeten me wel erg hard nodig hebben. Hardop vroeg hij: 'Hoe denkt u dit allemaal geheim te kunnen houden?'

'Het zal eruitzien als een beleefdheidsbezoek. Als u het ermee eens bent komt Orlov voor de duur van het Londense seizoen bij u logeren. U introduceert hem in de Engelse society. Naar ik meen zou uw dochter dit jaar debuteren. Heb ik gelijk?' Hij keek Lydia vragend aan.

'Dat klopt,' beaamde ze.

'In dat geval komt u toch al met veel mensen in aanraking. Orlov is vrijgezel zoals u weet, en vanzelfsprekend is hij een uitstekende partij. We zouden het dus kunnen doen voorkomen alsof hij op zoek is naar een Engelse bruid. De kans bestaat zelfs dat hij er een vindt ook.'

'Geen gek idee.' Opeens voelde Walden zich als een vis in het water. Hij had onder de conservatieve regeringen van Salisbury en Balfour al eens als semi-officieel diplomaat gefungeerd, maar de afgelopen acht jaar had hij in de internationale politiek geen enkele rol gespeeld. Nu kreeg hij de kans een comeback op het politieke toneel te maken en herinnerde hij zich hoe fascinerend en verleidelijk het allemaal was: geheimzinnigheid, onderhandelen als een gokker, tegenstrijdige persoonlijkheden, pressiemiddelen, de bullebak spelen, met de sabels kletteren. De Russen waren als onderhandelaars geen zachte eieren, wist hij nog. Ze waren grillig, koppig en arrogant. Maar met Aleks zou hij het wel klaarspelen. Toen Walden met Lydia trouwde was Aleks op de bruiloft geweest, een tienjarige jongen in een matrozenpakje. Later had Aleks een paar jaar in Oxford gestudeerd en had hij tijdens zijn vakanties op

Walden Hall gelogeerd. Omdat de vader van de jongen overleden was had Walden meer tijd aan hem besteed dan hij normaal voor een adolescent zou hebben uitgetrokken; hij was ervoor beloond met de vriendschap die een briljante jonge geest voor hem koesterde.

Een voortreffelijke basis voor onderhandelen, dacht hij. Ik geloof dat ik het wel voor elkaar zou kunnen boksen. Dat zou nog eens een triomf zijn!

‘Dus ik mag ervan uitgaan dat u het op zich neemt?’ vroeg Churchill.

‘Vanzelfsprekend,’ zei Walden.

Lydia stond op. ‘Nee, blijf zitten,’ zei ze, toen de mannen haastig na haar opstonden. ‘Jullie hebben vast en zeker nog meer politieke zaken te bespreken. Blijft u eten, meneer Churchill?’

‘Het spijt me. Ik heb helaas een afspraak in de stad.’

‘Dan neem ik maar vast afscheid.’ Ze schudde hem de hand.

Ze wandelde het Octagon uit, de achthoekige kamer waarin ze altijd theedronken, stak de grote hal over en bereikte via de kleine hal de serre. Op hetzelfde moment kwam een van de tuinknechten – ze wist niet hoe hij heette – door de tuindeur naar binnen met een armvol roze en gele tulpen, bestemd voor de eetkamer. Een van de dingen omtrent Engeland in het algemeen en Walden Hall in het bijzonder waarop Lydia heel erg gesteld was, was de weelde aan bloemen die je er overal tegenkwam. Ze liet iedere morgen en iedere avond verse bloemen snijden, zelfs in de wintermaanden als ze in de kassen moesten worden gekweekt.

De tuinknecht tikte tegen zijn pet, die hij uitsluitend af zou nemen als hij zou worden aangesproken – want zoals iedereen wist behoorde de serre nog tot de tuin. Hij legde de bloemen op een marmeren tafeltje en ging weer naar buiten. Lydia ging zitten en ademde de koele, met bloemengeur bezwangerde lucht in de serre diep in. Dit was een uitstekend vertrek om je te herstellen van een schok; en het gesprek over St. Petersburg was een aanslag op haar zenuwen geweest. Ze herinnerde zich Aleksej Andrejevitsj als een

verlegen, knap jongetje dat op haar bruiloft was geweest, een dag die ze in haar herinnering bewaarde als de ongelukkigste van haar leven.

Het was eigenlijk wel vreemd, bedacht ze, om de serre tot haar persoonlijk heiligdom te maken. In dit huis had je kamers voor vrijwel elk denkbaar doel: kamers om te ontbijten, te lunchen, thee te drinken en te dineren, een kamer om in te biljarten, een kamer waarin je wapens kon bewaren, kamers voor het wassen en strijken, een kamer voor de inmaak, voor het poetsen van zilver, voor het ophangen van geschoten wild, voor het opslaan van wijnen, voor het borstelen van pakken... Alleen al haar eigen suite omvatte een slaapkamer, een kleedkamer en een zitkamer. Maar toch kwam ze, als ze behoefte had aan stilte en rust, altijd hierheen, om op een harde houten stoel te gaan zitten en naar de lompe stenen wasbak en de gietijzeren poten van het marmeren tafeltje te staren. Ook haar echtgenoot, had ze gemerkt, hield er een officieus heiligdom op na: steeds als Stephen van streek was over het een of ander verdween hij naar de wapenkamer om daar het jachtboek te lezen.

Dus Aleks zou tijdens het Londense seizoen haar gast zijn. Ze zouden samen over thuis praten, en over de sneeuw en het ballet en de bommen; en telkens als ze Aleks zag zou ze aan een andere jonge Rus moeten denken... aan de man met wie ze niet was getrouwd.

Het was al negentien jaar geleden dat ze deze man voor het laatst had gezien, maar alleen al het noemen van de naam St. Petersburg was voldoende om zijn beeld op te roepen en te maken dat haar huid onder de koele zijde van haar japon begon te jeuken. Hij was toen negentien, even oud als zij, een hongerige student met lang zwart haar, het gezicht van een wolf en ogen van een spaniël. Hij was zo mager als een bezemsteel; zijn huid was spierwit en het haar op zijn lichaam zacht, donker en onvolwassen; en hij bezat bewakende, wetende handen. Ze bloosde nu, niet bij de gedachte aan zijn lichaam, maar aan het hare, dat haar had verraden en gek gemaakt van genot; dat haar had gedwongen om het zo beschamend uit te schreeuwen. Het was slecht, dacht ze; en ik ben nog altijd even slecht, want ik zou het graag opnieuw beleven.

Met een gevoel van schuld dacht ze aan haar man. Ze dacht

bijna nooit aan hem zonder zich schuldig te voelen. Toen ze hem haar jawoord had gegeven had ze niet van hem gehouden, maar nu hield ze van hem. Hij had een sterke wil en een warmvoelend hart en hij verafgoodde haar. Zijn liefde was stabiel en teder, maar miste de wanhopige hartstocht die ze eens had gekend. Hij is gelukkig, dacht ze, maar alleen omdat hij nooit heeft ervaren hoe wild en hongerig de liefde kan zijn.

Ik verlang niet meer naar dat soort liefde, hield ze zichzelf voor. Ik heb geleerd zonder die liefde te leven en dat is me in de loop der jaren steeds gemakkelijker gevallen. En dat werd tijd ook – tenslotte ben ik bijna veertig!

Een paar van haar vriendinnen kwamen nog wel eens in de verleiding en gaven eraan toe. Maar tegen haar zeiden ze niets over hun avontuurtjes, omdat ze voelden dat ze het niet goedkeurde; maar wel roddelden ze samen over anderen en Lydia wist dat er op sommige feesten in adellijke villa's heel wat... nou ja, overspel... Eens had lady Girard, met het neerbuigende air van de oudere vrouw die een jongere gastvrouw een goeie raad geeft, tegen Lydia gezegd: 'Liefje, als je de burggravin en Charlie Stott tegelijkertijd te logeren krijgt móét je ze aangrenzende slaapkamers geven.' Lydia had hen in verschillende vleugels van het huis ondergebracht, met het gevolg dat de burggravin zich nooit meer op Walden Hall had laten zien.

De mensen beweerden dat al dit immorele gedoe de schuld was van wijlen de koning, maar Lydia geloofde er niets van. Hij had wel veel vriendinnen gehad, maar daarom was hij nog geen losbol geweest. Trouwens, hij had twee keer op Walden Hall gelogeed: de eerste keer als prins van Wales en de tweede keer als koning Edward VII – en beide keren had hij zich onberispelijk gedragen.

Ze vroeg zich af of de nieuwe koning ooit zou komen logeren. Gastvrouw spelen voor een monarch betekende een zware belasting. Maar het was ook ontzettend opwindend ervoor te zorgen dat het huis eruitzag om door een ringetje te halen, te zorgen voor geraffineerde en overvloedige maaltijden en twaalf nieuwe japonnen te kopen – en dat allemaal voor één weekend. En als deze koning

ooit mocht komen, zou hij de Waldens misschien een felbegeerd privilege toekennen: de toestemming om bij belangrijke gelegenheden via de tuiningang tot Buckingham Palace toegang te krijgen, in plaats van op The Mall in de rij te moeten staan, samen met een paar honderd andere rijtuigen.

Ze liet haar gasten voor dit weekend de revue passeren. George was een jongere broer van Stephen en hoewel hij dezelfde persoonlijke charme bezat, had hij niets van diens ernst. George' dochter Belinda was achttien, even oud als Charlotte. Ze zouden allebei dit seizoen mogen debutteren. Belinda's moeder was een paar jaar geleden gestorven en George was hertrouwd, vrij kort daarna. Zijn tweede vrouw, Clarissa, was een stuk jonger dan hij en erg levenslustig. Ze had hem twee zoons geschonken – een tweeling. Een van hen zou Walden Hall erven als Stephen overleed, tenzij Lydia op latere leeftijd nog een zoon ter wereld bracht. Ik zou het kunnen, dacht ze, ik voel dat het mogelijk is, alleen gebeurt het maar niet.

Het begon tijd te worden om zich te gaan kleden voor het diner. Ze zuchtte. Ze voelde zich prettig en op haar gemak in haar middagjapon, met haar mooie haar loshangend tot op haar schouders. Maar nu zou ze zich in een korset moeten laten rijgen en haar haar moeten laten opsteken. Er werd gefluisterd dat sommige jonge vrouwen het korset hadden afgezworen. Daar was niets op tegen, veronderstelde Lydia, als je van nature een wespentaille had, maar helaas was zij, Lydia, alleen smal op de verkeerde plaatsen.

Ze stond op en liep naar buiten. De tuinknecht van zo-even stond bij een rozenstruik een praatje te maken met een van de kammermeisjes. Lydia herkende haar: het was Annie, een knap, verleidelijk meisje met een brede, gulle lach en weelderige vormen. Ze had haar handen in de zakken van haar schort gestoken en luissterde, haar ronde gezicht naar de zon gewend, lachend om iets dat de tuinknecht zei. Daar heb je een meisje dat geen korset nodig heeft, dacht Lydia. Annie had opdracht gekregen een oogje te houden op Charlotte en Belinda, want de gouvernante van Charlotte had een vrije middag. Op scherpe toon vroeg Lydia: 'Annie! Waar zijn de jongedames?'

Annies lach verdween en ze maakte een reverence. 'Ik kan ze nergens vinden, *my lady*.'

De tuinknecht maakte stilletjes dat hij wegkwam.

'Ik krijg niet de indruk dat je er veel moeite voor doet,' zei Lydia. 'Vooruit, ga ze eens zoeken.'

'Jawel, *my lady*.' Op een holletje verdween Annie achter het huis. Lydia zuchtte: de meisjes zouden daar beslist niet zijn, maar ze had geen zin Annie terug te roepen en haar opnieuw een standje te geven.

Ze wandelde het gazon over en dacht aan vertrouwde en aangename dingen om St. Petersburg naar de achtergrond te dringen. Stephens vader, de zevende graaf Walden, had de westzijde van de tuin met rododendrons en azalea's laten beplanten. Lydia had de oude man nooit ontmoet, omdat hij vlak nadat ze Stephen leerde kennen was gestorven. Maar volgens alle verhalen die ze over hem had gehoord moest hij een vooraanstaande vertegenwoordiger van het victoriaanse tijdperk zijn geweest. Zijn struiken stonden nu uitbundig in bloei en vormden samen een tamelijk onvictoriaans assortiment van stralende kleuren. We moeten toch eens iemand een schilderij van het huis laten maken, dacht ze; het laatste schilderij stamt nog uit de tijd dat deze struiken pas waren geplant.

Ze draaide zich om en keek naar Walden Hall. Het grijze steen van de zuidgevel zag er in het licht van de namiddagzon mooi en voornaam uit. In het midden bevond zich de hoofdingang. De woonkamer en diverse eetkamers waren in de oostelijke vleugel gehuisvest, met daarachter een agglomeraat van keukens, provisiekamers, linnenkamers en wasruimten dat zich schots en scheef uitstrekte naar de stallen ver achter het huis. In de westelijke vleugel bevonden zich de zitkamer, het Octagon en, in de hoek, de bibliotheek; dan om de hoek langs de westgevel de biljartkamer, de wapenkamer, haar serre, een rookkamer en het kantoor van de rentmeester. Op de eerste verdieping waren de slaapkamers van de familie voornamelijk aan de zuidgevel gelegen, terwijl de voornaamste logeerkamers in de westvleugel waren te vinden. De kamers van het personeel bevonden zich achter het huis boven de

keukens, netjes uit het zicht. Boven de eerste verdieping lag een grillige verzameling torentjes, zolders en vlieringen. De hele voor-gevel was een orgie van ornamentaal beeldhouwwerk, uitgevoerd in het beste victoriaanse rococomarmer, vol bloemen, chevrons en kabels, draken, leeuwen en cherubijnen, balkons, transen en tinnen, vaandels, zonnewijzers en waterspuwers. Lydia was dol op het buitengedeelte en ze was dankbaar voor het feit dat Stephen het zich – anders dan vele anderen die tot de oude Engelse aristocratie behoorden – kon veroorloven het te blijven bewonen.

Ze zag Charlotte en Belinda uit het struikgewas aan de overkant van het gazon tevoorschijn komen. Natuurlijk had Annie hen niet opgespoord. Ze droegen allebei hoeden met brede randen en zomerjurkjes, met de zwarte kousen en lage zwarte schoenen van Engelse schoolmeisjes. Omdat Charlotte dit jaar zou debuten mocht ze af en toe voor het eten haar haar laten opsteken en zich omkleeden; maar meestal behandelde Lydia haar als het kind dat ze nog was, omdat het slecht voor kinderen was al te vlug volwassen te worden. De beide nichtjes waren druk met elkaar in gesprek en tevergeefs vroeg Lydia zich af waarover dat zou kunnen gaan. Wat hield mij bezig toen ik achttien was? vroeg ze zichzelf af; en op dat moment herinnerde ze zich een jongeman met zacht haar en wettende handen. En ze dacht: alstublieft, God, laat me mijn geheim behouden.

‘Geloof jij dat we ons na ons debuut anders zullen voelen?’ vroeg Belinda. Charlotte had er al eens over nagedacht. ‘Nee. Ik niet.’

‘Maar dan zijn we toch volwassen?’

‘Ik zie niet in hoe je volwassen kunt worden van een hoop feestjes, bals en picknicks.’

‘We zullen een korset moeten dragen.’

Charlotte begon te giechelen. ‘Heb jij al eens zo’n ding aangehad?’

‘Nee. Jij?’

‘Ik heb de mijne vorige week aangepast.’

‘Hoe voelt het?’

‘Afgrijselijk. Je kunt niet eens behoorlijk rechtop lopen.’

‘En hoe zag je eruit?’

Charlotte beschreef met haar handen de contouren van een kolossale buste. Ze kregen allebei een lachstuip. Toen Charlotte haar moeder in het vizier kreeg, zette ze alvast een berouwvol gezicht op, in afwachting van een reprimande, maar haar moeder scheen in gedachten en glimlachte alleen vaag voor ze zich afwendde.

‘Toch is het wel spannend,’ merkte Belinda op.

‘Het seizoen? Dat zal wel,’ zei Charlotte twijfelend. ‘Maar wat heeft het allemaal voor zin?’

‘Dat je het juiste soort jongemannen leert kennen, natuurlijk.’

‘Op zoek gaan naar een echtgenoot, bedoel je.’

Ze bereikten de reusachtige eik in het midden van het gazon en Belinda liet zich neerploffen op de bank onder de boom. Haar gezicht had iets pruilers. ‘Jij vindt debuteren en zo maar idioot, hè?’ zei ze.

Charlotte kwam naast haar zitten en staaarde over het grastapijt naar de lange zuidgevel van Walden Hall. De hoge gotische vensters blonken in de namiddagzon. Vanaf hier zag het huis eruit alsof iemand het op logische, regelmatige wijze had ontworpen, maar achter die façade was het in werkelijkheid een chaotisch toverpaleis. Ze zei: ‘Het idiote is alleen dat ze je zo lang laten wachten. Niet dat ik zo sta te dringen om naar bals te gaan of ’s middags op theevisite te moeten bij allerlei mensen en er je kaartje achter te laten en kennis te maken met jongemannen – het zou me niet kunnen schelen als ik dat allemaal nooit hoefde te doen. Maar ik maak me er zo kwaad over dat ik nog steeds als een kind wordt behandeld. Ik vind het afschuwelijk om ’s avonds met Marya te moeten eten – ze is zo onwetend, of ze doet alsof. In de eetkamer worden er tenminste gesprekken gevoerd. Papa praat altijd over heel interessante dingen. Als het me de keel begint uit te hangen stelt Marya altijd een spelletje kaart voor. Maar ik wil geen spelletjes doen – ik heb m’n hele leven al spelletjes moeten doen!’ Ze zuchtte. Erover praten had haar alleen maar kwader gemaakt. Ze bestudeerde Belinda’s rustige gezicht vol zomersproeten, omlijst door vuurrode krullen. Zelf had Charlotte een ovaal gezicht, met een tamelijk